

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันองค์กรระหว่างประเทศ 3 องค์กรหลักด้านสุขภาพช่องปาก ได้แก่ องค์การอนามัยโลก (WHO) สหพันธ์ทันตแพทยนานาชาติ (FDI) สมาคมการศึกษาวิจัยทางสุขภาพช่องปากระหว่างประเทศ (IADR) ได้ร่วมกันกำหนดเป้าหมายสุขภาพช่องปากของโลกปี พ.ศ.2563 (Global oral health goal for the year 2020) โดยได้จัดทำเป้าหมายทันตสุขภาพระยะยาว 2563 เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย 3 ด้าน ได้แก่ เป้าหมายสถานะสุขภาพช่องปากของประชากร เป้าหมายในการดูแลตนเองด้วยการมีส่วนร่วมภาคประชาชน และเป้าหมายการจัดระบบบริการทันตสาธารณสุขของภาคบริการโดยในประเทศไทยกองทันตสาธารณสุข กรมอนามัยเป็นแกนกลางในการประสานเครือข่ายซึ่งมีนโยบายในการส่งเสริมการพัฒนาทางเทคโนโลยีทางทันตกรรม เพื่อลดการนำเข้า ตลอดจนมีการควบคุมราคาวัสดุทางทันตกรรมอันจะเป็นการลดค่าใช้จ่ายของการเข้าถึงบริการประชาชน

นโยบายและยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศ มีการปรับกระบวนการดำเนินงาน และการจัดการภาครัฐ ด้านการงบประมาณ การบัญชี การจัดซื้อจัดจ้าง การเบิกจ่ายงบประมาณ และการบริหารทรัพยากรบุคคลให้เป็นไปในทิศทางเดียวกับนโยบายการปฏิรูประบบราชการที่เน้นประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะเป็นการจัดสรรงบประมาณอัตราการเหมาจ่ายรายหัว การจ่ายเงินจากสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติให้กับสถานพยาบาล และการจัดสรรเงินตามระบบ GFMS (Government Fiscal Management Information System) ล้วนต้องอาศัยข้อมูลต้นทุนต่อหน่วยบริการมาคำนวณทั้งสิ้น ในอนาคตการคำนวณต้นทุนผลผลิตจะมีการเปรียบเทียบต้นทุนผลผลิตในหน่วยงานและระหว่างหน่วยงาน เพื่อการวิเคราะห์และปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงานของหน่วยงานและนำมากำหนดต้นทุนเป้าหมาย (Target costing) ที่รัฐจะซื้อบริการจากหน่วยงาน โดยต้นทุนดังกล่าวอาจต่ำกว่าต้นทุนที่หน่วยงานใช้ดำเนินการในปัจจุบัน หากหน่วยงานต้องการนำส่งผลผลิตให้กับภาครัฐ หน่วยงานต้องลดต้นทุนให้เท่ากับราคาที่รัฐบาลต้องการซื้อ โดยหลักการนี้จะทำให้หน่วยงานมีการปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารจัดการภายในและกระบวนการผลิตเพื่อลดต้นทุนในระยะยาวตลอดเวลา (กระทรวงสาธารณสุข 2546: 4-5) การเพิ่ม

ความสามารถในการแข่งขัน ผู้บริหารควรเข้าใจพฤติกรรมต้นทุนของหน่วยบริการของตน และรู้วิธีเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงานบริการข้อมูลต้นทุนดังกล่าว ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาการบริหารการเงินและวิธีการกระจายทุน แม้ว่าโรงพยาบาลหลายแห่งได้ลงทุนระบบบัญชีต้นทุนไปแล้ว ด้วยความคาดหวังว่าจะสามารถหาต้นทุนต่อหน่วย และสามารถวิเคราะห์ข้อมูลต้นทุน ส่วนใหญ่ยังไม่สามารถทำได้สำเร็จ ยังต้องพึ่งข้อมูลค่าบริการซึ่งไม่ใช่ข้อมูลต้นทุนอยู่ในระบบการจ่ายเงินปัจจุบัน เป็นการจ่ายค่าบริการจากผู้จ่ายที่จ่ายแบบคงที่ (Fixed or capital payment) โดยมีได้คำนึงถึงต้นทุนหรือค่าบริการเลยจากระบบการจ่ายเงินที่เปลี่ยนไป ทำให้เกิดการย้ายความเสี่ยงทางการเงินจากผู้ป่วยและผู้จ่ายที่สามไปยังผู้ให้บริการ ซึ่งเป็นผู้รับความเสี่ยงส่วนใหญ่ไว้เอง ทำให้ผลความสำเร็จของหน่วยงานผู้ให้บริการไม่ได้ขึ้นอยู่กับการบริหารรายได้แต่เป็นการบริหารต้นทุน ซึ่งภาวะวิกฤตเศรษฐกิจที่ได้ส่งผลกระทบต่อถึงการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน และวิธีการดูแลสุขภาพของประชาชน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ที่ให้สิทธิกับประชาชนในการตรวจสอบการดำเนินการของภาครัฐ กระแสการปฏิรูปต่าง ๆ ทั้งการปฏิรูปการบริหารงานภาครัฐ และการปฏิรูประบบสุขภาพ โดยตอบสนองความต้องการของประชาชน การสอดคล้องกับกระแสการปฏิรูปทั้งในการจัดบริการสาธารณสุขเพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพที่ดีถ้วนหน้า จำเป็นต้องมีบริการที่มีระบบ มีคุณภาพ และครอบคลุมในทุกพื้นที่ (ทิวสินท์ สุขนันตพงศ์, ศาโรจน์ สันตยากร และ เกศแก้ว ศรีงาม 2539)

การรู้ต้นทุนสุขภาพ ทำให้เข้าใจว่าต้องลงทุนระบบสุขภาพอย่างไร และสามารถใช้ประเมินประสิทธิภาพ ประเมินความเป็นธรรม ประเมินลำดับความสำคัญแก่แผนงาน/กิจกรรมต่างๆ ใช้นำภาพต้นทุนในอนาคต และใช้คำนวณอัตราต้นทุน (ศุภสิทธิ์ พรธมนารุโณทัย 2544) ต้นทุนไม่เพียงจะบอกให้ผู้บริหารทราบถึงต้นทุนของงานหรือของผลิตภัณฑ์ใดว่าเกิดค่าใช้จ่ายเท่าใด แล้วยังจะบอกให้ทราบอีกว่าการทำสิ่งเหล่านั้นควรจะเสียค่าใช้จ่ายเท่าใดด้วย ต้นทุนจึงเป็นเครื่องมือให้ผู้บริหารได้ทราบล่วงหน้าว่า ณ จุดใดจะเกิดการขาดทุนหรือเกิดความล้มเหลวขึ้นก่อนที่งานเหล่านั้นจะแล้วเสร็จ (มณเฑียร ประจวบดิ 2538: 20) ดังนั้น การวิเคราะห์ต้นทุนโรงพยาบาลจะเป็นประโยชน์และใช้เป็นเครื่องมือสำหรับผู้บริหารในการตัดสินใจวางแผนการดำเนินงานและวางแผนนโยบาย เพื่อให้ใช้ทรัพยากรซึ่งมีอยู่อย่างจำกัดให้ได้ประโยชน์สูงสุด (จิรุตม์ ศรีรัตนบัลล์ และ วลัยพร พัทธนกุล 2545: 183)

ในแผนพัฒนาสุขภาพฉบับที่ 10 ได้กล่าวถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของระบบสุขภาพพอเพียงคือ มีการบูรณาการด้านการส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค รักษาพยาบาลฟื้นฟูสภาพและคุ้มครองผู้บริโภค มีระบบภูมิคุ้มกันที่ให้หลักประกันและคุ้มครองสุขภาพ (สมาคมอนามัยแห่งประเทศไทย, 2549: 28) ระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าทำให้เกิดการ

เปลี่ยนแปลงหลายด้าน โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดสรรงบประมาณจากระบบเดิม ไปสู่ระบบการกระจายตามประชากรที่ขึ้นทะเบียนกับสถานพยาบาล ดังนั้น สถานพยาบาลต่างๆ ควรที่จะควบคุมค่าใช้จ่ายให้เพียงพอกับงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรตามระบบใหม่ อีกทั้งยังจำเป็นต้องปรับตัวให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องและมีคุณภาพ (สุกสิทธิ์ พรรณนารุ โนนัย 2543; พงษ์พิสุทธิ์ จงอุดมสุข 2547)

การจัดสรรเงินต่อประชากรในโครงการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติมีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี ถึงแม้ว่ารายได้โดยรวมมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นแต่จำนวนครั้งของผู้รับบริการก็เพิ่มจำนวนมากขึ้นด้วย รวมทั้งราคาวัสดุ ครุภัณฑ์ และเวชภัณฑ์ต่างๆ ก็มีราคาสูงขึ้นตามภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน เพื่อให้มีการใช้งบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด สามารถตอบสนองต่อความต้องการที่จำเป็นตามที่คาดหวังของผู้รับบริการ ผู้บริหารจำเป็นต้องใช้ข้อมูลทางด้านการเงินที่ผ่านการวิเคราะห์แล้ว มาประกอบการตัดสินใจในการพิจารณาจัดสรรงบประมาณไปยังหน่วยงานต่างๆ ภายในโรงพยาบาล ซึ่งในปัจจุบันโรงพยาบาลยังขาดข้อมูลต้นทุนต่อหน่วยบริการทำให้ไม่ทราบว่าต้องลงทุนเท่าใดในการรักษาผู้ป่วย และยังขาดข้อมูลด้านทรัพยากรที่ใช้วัดประสิทธิภาพการทำงานภายในโรงพยาบาล แม้ว่าจะมีข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรในโรงพยาบาลอยู่แล้ว แต่ยังขาดการจัดระบบข้อมูลข่าวสารที่เหมาะสมแก่การนำมาวิเคราะห์ เพื่อคำนวณต้นทุนต่อหน่วยบริการ หรือวิเคราะห์ประสิทธิภาพการให้บริการซึ่งข้อมูลต่างๆ เหล่านี้จะได้มาจากการศึกษาต้นทุนต่อหน่วยของการให้บริการผู้ป่วยทั้งสิ้น

ปัจจุบันระบบข้อมูลข่าวสารทางการบริการและการเงินของโรงพยาบาลชุมชน ไม่สามารถสนองตอบวัตถุประสงค์ในการหาต้นทุนต่อหน่วยบริการของโรงพยาบาลได้ เนื่องจากระบบบัญชีโรงพยาบาลชุมชนเป็นระบบบัญชีหน่วยงานย่อย กำหนดโดยกรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลังมีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมการรับจ่ายเงินงบประมาณและเงินบำรุงโรงพยาบาลให้เป็นไปอย่างถูกต้อง รวมทั้งการจัดทำรายงานประจำเดือนส่งหน่วยงานตรวจสอบภายนอกคือสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน (สุกัลยา คงสวัสดิ์, 2548: 4)

นโยบายหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าของกระทรวงสาธารณสุข ประชาชนสามารถรับบริการทันตกรรมได้ภายใต้สิทธิบริการขั้นพื้นฐาน กระทรวงสาธารณสุข โดยกองทันตสาธารณสุข กรมอนามัย ได้เริ่มการดำเนินการในกิจกรรมต่างๆ เพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตให้แก่ผู้สูงวัยจนเกิดภาคีเครือข่ายการดำเนินงานภายใต้ชื่อ โครงการฟันเทียมพระราชทาน โดยอัญเชิญพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เมื่อเดือน เมษายน 2547 “เวลาไม่มีฟัน กินอะไรก็ไม่อร่อย ทำให้ไม่มีความสุข จิตใจก็ไม่สบาย ร่างกายก็ไม่แข็งแรง” ซึ่งเป็นพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ทรงมีต่อพสกนิกรชาวไทยที่ทรงคำนึงถึงผลกระทบ

ของสุขภาพช่องปากต่อสุขภาพแบบองค์รวมและคุณภาพชีวิต ซึ่งในผู้สูงอายุประมาณ 6.2 ล้านคน ของประเทศไทย จะพบผู้ที่สูญเสียฟันและต้องการใส่ฟันเทียมประมาณ 4 ล้านคน และในจำนวนนี้ ต้องการฟันเทียมทั้งปากถึง 300,000 คน โครงการฟันเทียมมีระยะเวลาดำเนินการ 3 ปี ตั้งแต่ 2548-2550 กำหนดเป้าหมายในการใส่ฟันเทียมแก่ผู้สูงอายุจำนวน 80,000 คน บางครั้งการใช้ ฟันเทียมทั้งปากก็ยังไม่สามารถใช้ในการบดเคี้ยวอาหารให้ดีขึ้น เนื่องจากผู้ป่วยบางรายมีการ สูญเสียฟันและหรือมีการละลายตัวของสันกระดูกขากรรไกร ซึ่งเป็นอุปสรรคของการใส่ฟัน ทดแทนด้วยงานฟันเทียมแบบพื้นฐาน(Complete denture) ในโครงการฟันเทียมพระราชทาน

เนื่องจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 มีการน้อมนำปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงมาสู่การปฏิบัติ และมีการนำเอาการทำรากเทียมบนฟันปลอมทั้งปากแบบถอด ได้มาดำเนินการร่วมกับโครงการฟันเทียมพระราชทานเฉลิมพระเกียรติ ซึ่งเป็นหนึ่งในสิทธิบัตร ประกันสุขภาพถ้วนหน้า แล้วยังเป็นการกระตุ้นทุนการทำรากเทียมต่อครั้งที่ผู้ป่วยมารับบริการ วิเคราะห์ต้นทุนต้นทุนต้นทุนการบริการของโรงพยาบาลชุมชน และประเมินสถานการณ์การเงิน การคลังของโรงพยาบาล เพื่อรองรับโครงการฟันเทียมเฉลิมพระเกียรติ ซึ่งสถานพยาบาลมีความ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องรู้ต้นทุนต่อหน่วยของการให้บริการ เพื่อสามารถบริหารงบประมาณให้ สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงวิธีการจัดสรรงบประมาณที่เป็นแบบเหมาจ่ายรายหัวที่ผ่านมา การ กระจายและการใช้ทรัพยากร ตลอดจนการเงินเพื่อการสาธารณสุข มีแนวโน้มของการกระจายที่ ก่อให้เกิดความเสมอภาคและประสิทธิภาพมากขึ้น แต่มีปัญหาและแนวโน้มการพัฒนาไปสู่ความ ชำนาญเฉพาะทางและการใช้เทคโนโลยีระดับสูงขึ้น ตลอดจนรูปแบบและระดับความต้องการ บริการของประชาชนมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว (เสาวภา พรศิริพงษ์ และคนอื่น 2539: 28) นอกจากนี้ ราคารากฟันเทียมจากการเรียกเก็บจากผู้ป่วยในแต่ละสถานบริการของรัฐยังมีราคา แตกต่างกัน เช่น โรงพยาบาลมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ ราคารากละ 45,000 - 50,000 บาท โรงพยาบาลปทุมธานี ราคารากละ 40,000 - 45,000 บาท โรงพยาบาลวชิระภูเก็ต ราคารากละ 40,000 - 50,000 บาท คณะทันตแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดล ราคารากละ 50,000-55,000 บาท

โรงพยาบาลประจักษ์ศิลปาคม สังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดปทุมธานี เป็น โรงพยาบาลชุมชนขนาด 30 เตียง ที่ให้บริการด้านส่งเสริมสุขภาพ การรักษาพยาบาล การป้องกัน โรค และการฟื้นฟูสภาพ ในระดับทุติยภูมิ มีข้าราชการประจำตำแหน่ง มีการแบ่งส่วนราชการ ภายในเป็น 2 กลุ่มงาน และ 5 ฝ่าย คือ กลุ่มงานการพยาบาล กลุ่มงานเทคนิคบริการทางการแพทย์ ฝ่ายบริหารงานทั่วไป ฝ่ายเภสัชกรรมชุมชน ฝ่ายส่งเสริมสุขภาพ ฝ่ายทันตสาธารณสุข และฝ่าย สุขาภิบาลป้องกันโรค โดยมีวิสัยทัศน์มุ่งมั่นสู่มาตรฐาน พัฒนาวิชาการ บริการด้วยใจ ห่วงใย ชุมชน ในงานทันตกรรมมีจุดแข็งในด้านการเงินและการบัญชี มีงบประมาณดำเนินงานตามแผน

และได้รับอนุมัติให้ดำเนินการอย่างรวดเร็ว มีรายได้จากการดำเนินการของหน่วยงานสูงกว่าเกณฑ์
ทำเลที่ตั้งอยู่ในตลาดครึ่งสิด การคมนาคมสะดวก และงานทันตกรรมได้รับความเชื่อถือจากผู้มาใช้
บริการ โดยเฉพาะกลุ่มราชการซึ่งใช้สิทธิเบิกได้ โดยมีจำนวน 8,350 คนต่อปี มีทันตแพทย์เฉพาะ
ทาง 3 สาขา คือ ศัลยศาสตร์ช่องปาก ขากรรไกรและใบหน้า ทันตกรรมประดิษฐ์ และทันตกรรม
ทั่วไปซึ่งเพียงพอสำหรับงานทันตกรรมรากฟันเทียม

ในปัจจุบันตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 โรงพยาบาลประชาธิปัตย์ยังไม่มีบริการ
ทันตกรรมรากฟันเทียม และมีบริการนี้เนื่องจากรองรับโครงการรากฟันเทียมเฉลิมพระเกียรติ
โรงพยาบาลประชาธิปัตย์สังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดปทุมธานี ได้เข้าร่วมโครงการรากฟัน
เทียมเฉลิมพระเกียรติ และมีบริการนี้รองรับโครงการรากฟันเทียมเฉลิมพระเกียรติ เนื่องจาก
ปัจจุบันมีทันตแพทย์เฉพาะทาง 3 ตำแหน่งเพียงพอที่สามารถให้บริการได้

โครงการรากฟันเทียมเฉลิมพระเกียรติ มีการกำหนดอัตราค่าบริการที่รัฐจ่ายให้
โรงพยาบาลที่เข้าร่วมโครงการ ในส่วนขั้นตอนการเตรียมการและวางแผนงานการประสานงานใน
พื้นที่หน่วยงานละ 5,000 บาท ค่าตอบแทนทีมงานผู้ให้บริการผู้ป่วย 4,420 บาท ต่อผู้ป่วย 1 ราย
ค่าใช้จ่ายการทำฟันเทียมเพื่อรองรับรากฟันเทียมที่ผ่าตัดและการดูแลภาวะแทรกซ้อนที่เกิดขึ้นต่อ
ผู้ป่วย 1 ราย 1,200 บาท โดยโครงการจะสนับสนุนรากฟันเทียม พร้อมอุปกรณ์การทำรากฟันเทียม
ทั้งหมด ที่ผ่านมายังไม่มีการศึกษาดำเนินงานต่อหน่วยในงานทันตกรรมรากฟันเทียม ผู้บริหาร
โรงพยาบาลประชาธิปัตย์มีความต้องการทราบต้นทุนต่อหน่วยที่เกิดขึ้นเพื่อใช้ในการบริหารจัดการ
ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากความสำคัญดังกล่าวข้างต้น จึงทำการศึกษาวិเคราะห์วิเคราะห์ต้นทุนและต้นทุนต่อ
หน่วยบริการของงานทันตกรรมรากฟันเทียม เพื่อประโยชน์ของผู้บริหารในการเข้าร่วมโครงการ
และสามารถคำนวณค่าใช้จ่ายของโครงการที่จะต้องจ่ายให้กับโรงพยาบาล ใช้ในการติดตาม
ควบคุมค่าใช้จ่ายของโรงพยาบาล รวมทั้งเป็นเครื่องมือในการบริหารงานให้เป็นไปอย่างมี
ประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2. วัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษา

- 2.1 ต้นทุนในการให้บริการทันตกรรมรากฟันเทียมต่อซี่ในโรงพยาบาลประชาธิปัตย์
- 2.2 ต้นทุนรวมในการให้บริการทันตกรรมรากฟันเทียมในโรงพยาบาลประชาธิปัตย์

3. ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษานี้ ศึกษาเฉพาะต้นทุนต่อหน่วยบริการทันตกรรมรากฟันเทียมในโรงพยาบาลประชาธิปัตย์ ปี พ.ศ. 2550 โดยศึกษาเฉพาะต้นทุนทางบัญชี ในมุมมองของผู้ให้บริการ โดยเก็บข้อมูลตั้งแต่ 1 ต.ค. 2549 -30 ก.ย. 2550

4. ข้อตกลงเบื้องต้น

4.1 ต้นทุนต่อหน่วยบริการทันตกรรมรากฟันเทียม เป็นต้นทุนในการให้การรักษา โดย ทันตแพทย์ผู้เคียวตั้งแต่เริ่มวางแผนการรักษาจนรักษาเสร็จ

4.2 รากฟันเทียมที่ใช้ มีราคาตั้งแต่ 5,800 - 6,800 บาท ในการวิจัยนี้ไม่รวม

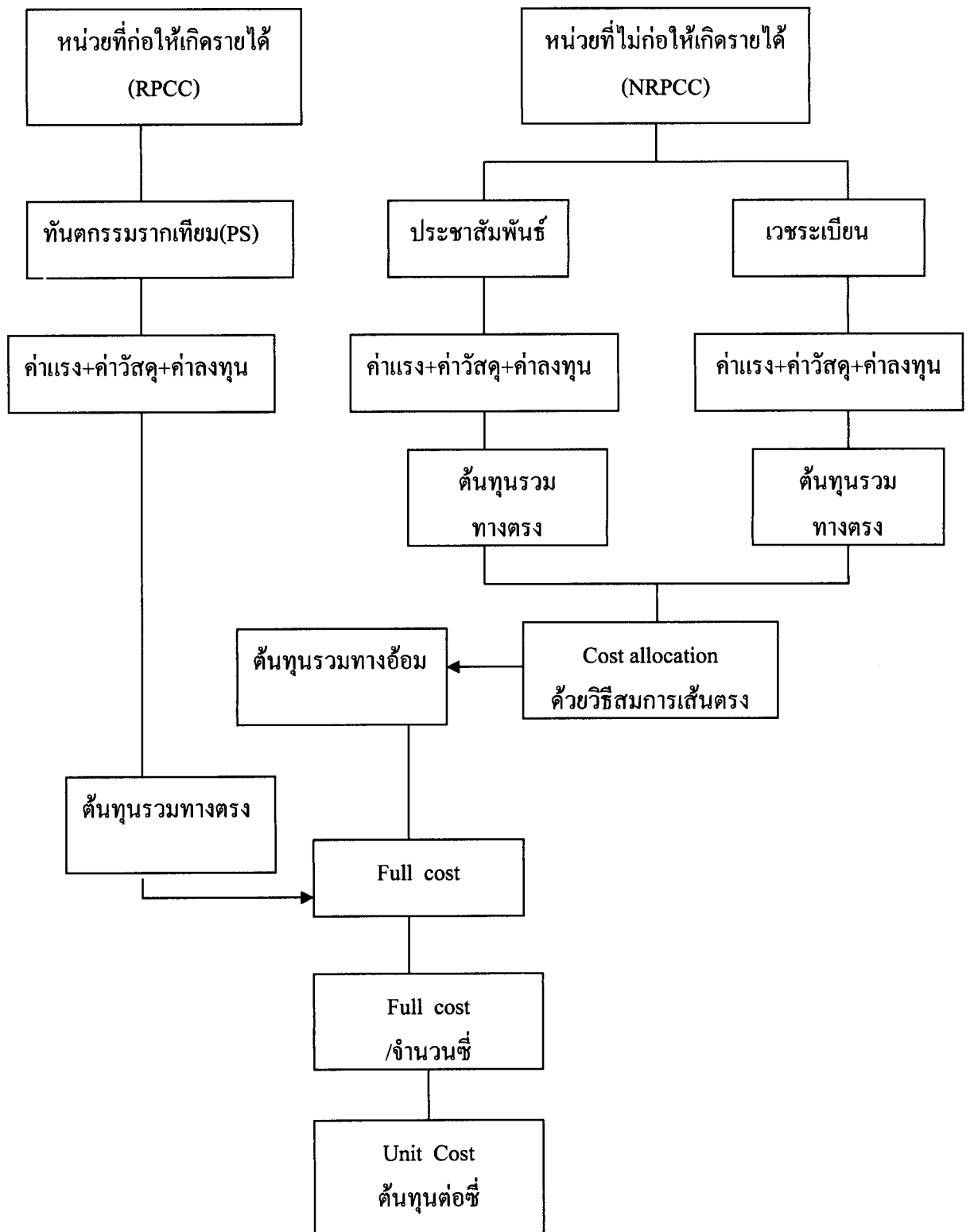
4.2.1 การถ่ายภาพรังสีส่วนตัดคอมพิวเตอร์ (Computed tomography) และการเอกซเรย์ฟันชนิดหึ่งปาก (Panoramic) เนื่องจากในโรงพยาบาลไม่มีบริการนี้

4.2.2 การปลูกกระดูก (Bone graft) และการยกโพรงอากาศขากรรไกรบน (Sinus lift) เนื่องจากหากผู้ป่วยมีขั้นตอนการเตรียมช่องปากเพิ่มเติมจะคิดราคาเพิ่มตามขั้นตอนที่ทำเพิ่มเติม

4.3 ครอบฟันที่ใช้ในงานทันตกรรมรากฟันเทียมมีหลายชนิด และมีราคาแตกต่างกัน ในการวิจัยนี้ทำด้วยวัสดุไทเทเนียมราคา 3,000 บาทต่อซี่

4.4 การคิดค่าสาธารณูปโภค ได้แก่ ค่าน้ำประปา ค่าไฟฟ้า ค่าโทรศัพท์ เป็นการคำนวณจากจำนวนผู้ป่วยที่มารับบริการ และค่าทำความสะอาดคำนวณจากพื้นที่ในการให้บริการ มิได้คิดคำนวณจากการใช้จริง เนื่องจากไม่มีมาตรวัดแยกจำนวนการใช้ของแต่ละหน่วยงาน

5. กรอบแนวคิดการวิจัย

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 ต้นทุน (Cost) หมายถึง จำนวนเงินที่จ่ายและค่าใช้จ่ายอื่นๆที่จ่ายเพื่อให้ได้มาซึ่งผลผลิตหรือบริการ

6.2 ต้นทุนในทัศนะของผู้ให้บริการ หมายถึง ค่าใช้จ่ายต่างๆที่เกิดขึ้นจากการให้บริการผู้ป่วยของผู้ให้บริการ ซึ่งประกอบด้วยค่าแรง ค่าวัสดุ และค่าลงทุน จึงไม่เท่ากับค่าบริการที่คิดกับผู้ป่วย

6.3 หน่วยงานต้นทุน (Cost Center) หมายถึง หน่วยงานที่ทำให้เกิดต้นทุน

6.4 ต้นทุนรวมทางตรง (Total Direct Cost; TDC) ของแต่ละหน่วยต้นทุนจะประกอบด้วย ต้นทุนค่าแรง (Labor Cost; LC) ต้นทุนค่าวัสดุ (Material Cost; MC) ต้นทุนค่าลงทุน (Capital Cost; CC)

6.5 ต้นทุนค่าแรง หมายถึง รายจ่ายที่จ่ายให้เจ้าหน้าที่เป็นค่าตอบแทนในการปฏิบัติงาน รวมทั้งสวัสดิการต่างๆ ที่จ่ายให้ในรูปตัวเงิน ได้แก่ เงินเดือน ค่าล่วงเวลา ค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติราชการ เงินประจำตำแหน่ง เงินเพิ่มพิเศษ เงินช่วยเหลือบุตร ค่าเล่าเรียนบุตร ค่าเช่าบ้าน

6.6 ต้นทุนค่าวัสดุ หมายถึง ค่าวัสดุสิ้นเปลืองแต่ละประเภท ที่แต่ละหน่วยต้นทุนเบิกจ่ายในช่วงเวลาที่ศึกษา รวมทั้งค่าบำรุงรักษา ค่าซ่อมแซม และค่าสาธารณูปโภค เช่น ค่าวัสดุสำนักงาน วัสดุงานบ้าน วัสดุเชื้อเพลิง เฟอร์นิเจอร์ ยา ค่าน้ำประปา ค่าไฟฟ้า ค่าโทรศัพท์ เป็นต้น

6.7 ต้นทุนค่าลงทุน หมายถึง ต้นทุนเพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพยากรที่มีอายุใช้งานมากกว่า 1 ปี ได้แก่ อาคารสิ่งก่อสร้าง ครุภัณฑ์

6.8 การกระจายต้นทุน หมายถึง การเคลื่อนย้ายต้นทุนของหน่วยต้นทุนที่ทำหน้าที่สนับสนุนมาสู่หน่วยต้นทุนที่ให้บริการผู้ป่วย

6.9 เกณฑ์การจัดสรรต้นทุน (Allocation Criteria) หมายถึง หน่วยที่วัดจำนวนของบริการที่หน่วยงานผู้ให้บริการให้แก่หน่วยงานที่ใช้บริการ

6.10 ต้นทุนทางอ้อมหรือต้นทุนที่ได้รับจากหน่วยงานอื่น (Indirect Cost; IDC) หมายถึง ต้นทุนของหน่วยรับต้นทุน (Absorbing Cost Center; ACC) ส่วนที่ได้รับจากหน่วยต้นทุนชั่วคราว (Transient Cost Center; TCC) ในกระบวนการกระจายต้นทุนตามเกณฑ์การกระจายต้นทุนของหน่วยงานอื่นมาให้ โดยเกณฑ์การกระจายทุน (Allocation Criteria)

6.11 หน่วยต้นทุนชั่วคราว หมายถึง หน่วยงานซึ่งมีต้นทุนทางตรงของตนเอง แต่มิใช่หน่วยสุดท้ายในการคำนวณต้นทุนการให้บริการ และกระจายต้นทุนนั้นไปหน่วยงานอื่นจนหมด

6.12 หน่วยรับต้นทุนหรือหน่วยต้นทุนสุดท้าย หมายถึง หน่วยงานซึ่งรับต้นทุนจากหน่วยต้นทุนชั่วคราวมารวมกับต้นทุนรวมทางตรงของตนเอง

6.13 ต้นทุนต่อหน่วย (Unit Cost) หมายถึง การเปรียบเทียบปริมาณทรัพยากรที่ใช้กับผลลัพธ์ หรือปริมาณงานที่เกิดขึ้น เป็นเครื่องมือสำหรับใช้ในการตรวจสอบประสิทธิภาพของการใช้ทรัพยากร การกำหนดงบประมาณ การกำหนดอัตราค่าบริการ การพิจารณาว่าจะคงไว้หรือยกเลิกบริการบางอย่าง

7. ประโยชน์ที่ได้รับ

7.1 ทราบข้อมูลต้นทุนในงานทันตกรรมรากฟันเทียม โดยการฝังส่วนรากฟันเทียม และทำครอบฟัน 1 ซี่ โดยครอบฟันทำด้วยวัสดุไทเทเนียม

7.3 ผู้บริหารใช้ข้อมูลต้นทุนประกอบการตัดสินใจในการบริหารจัดการต่างๆ จัดสรรงบประมาณและบุคลากรเพื่อลดต้นทุนและวางแผนการกำหนดราคาค่าบริการ

7.2 สามารถนำข้อมูลต้นทุนค่าแรง ค่าวัสดุ ค่าลงทุนที่ได้ ไปเปรียบเทียบกับค่าตอบแทนค่าแรง ค่าวัสดุ ค่าลงทุนที่ได้รับจากโครงการรากฟันเทียมพระราชทาน เพื่อให้ผู้บริหารใช้ข้อมูลต้นทุนในการบริหารจัดการต่างๆ